

УДК 351.86: 355

Н. А. Сіцінський,
к. держ. упр., Європейська академія дипломатії, Польща

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

N. Sitsinskiy,
Candidate of sciences in public administration European Academy of Diplomacy, Poland

PRIORITIES AND PUBLIC LEGAL MECHANISMS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE POLICY OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE IN FOREIGN POLICY

У статті зазначено, що пріоритетні напрями повинні бути спрямовані на реалізацію до 2020 року основних векторів державної політики у сфері національної безпеки. Наголошено, що ситуація, що склалася в Україні — тимчасова окупація Автономної Республіки Крим, озброєна агресія Російської Федерації на Сході України, виявила не лише слабкість системи національної безпеки України, але й продемонструвала відсутність міцності та дієвості міжнародних інститутів, які зазвичай вважалися основою системи безпеки в Європі. Зазначено, що метою формування пріоритетних напрямів удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері доцільно визначити мінімізацію загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, а також гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. Розкрито зміст пріоритетних напрямів удосконалення механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

The article stated that the priority areas should focus on implementation by 2020 the main vectors of state policy in the sphere of national security. Emphasized that the situation in Ukraine — a temporary occupation of Crimea, armed aggression of the Russian Federation in the East of Ukraine, revealed not only the weakness of the national security of Ukraine, but also demonstrated a lack of strength and effectiveness of international institutions, which are usually considered the foundation of security in Europe. Indicated that the purpose of forming priority directions of improvement of the state legal mechanisms to implement the policy of national security of Ukraine in the sphere of foreign policy should be defined to minimize threats to national sovereignty and create conditions for the restoration of the territorial integrity of Ukraine within internationally recognized state border of Ukraine, as well as guaranteeing peaceful future Ukraine as a sovereign, independent, democratic, social state ruled by law. The content priorities of improving the mechanisms for implementing the policy of national security of Ukraine in the sphere of foreign policy.

Ключові слова: національна безпека, зовнішньополітична сфера, зовнішні виклики національній безпеці, військова агресія Росії проти України, стратегічні документи у сфері національної безпеки.

Key words: national security, foreign policy sphere, external challenges to national security, the military aggression of Russia against Ukraine, the strategic documents in the sphere of national security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах зовнішньої агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, ведення розвідувально-підривної і диверсійної діяльності, всебічної підтримки "квазідержавних" терористичних утворень в окремих районах Донецької та Луганської областей, а також нарощування військових угруповань біля кордонів України та на тимчасово окупованій території України вкрай необхідно розглянути усі можливі науково-практичні засади формування пріоритетних напрямів удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

Пріоритетні напрями удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері повинні складати основу державницької системи поглядів на розвиток безпекових та оборонних спроможностей України у середньостроковій перспективі, сформованих на основі оцінки безпекового середовища, та мати першочергове значення для досягнення поточних цілей щодо забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

Такі пріоритетні напрями повинні бути спрямовані на реалізацію до 2020 року основних векторів державної політики у сфері національної безпеки, визначених у "Стратегії національної безпеки України", затвердженої Указом

Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 [1], а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, [2] та Стратегією сталого розвитку "Україна — 2020", схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5 [3].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що дослідженню процесу забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері присвячені роботи дослідників В.П. Горбуліна, І.А. Грицяка, О.В. Деркач, А.Б. Качинського, П.П. Лисака, В.М. Телелима, В.І. Почепцова, А.А. Падеріна, Г.М. Перепелиці, Т.С. Стародуб, Г.П. Ситника, А.І. Семенченка, О.М. Суходолі, І.А. Храбана, Л.Д. Чекаленко, В.О. Чалого, Д.Ю. Юрковського та ін.

Водночас дослідження, у яких із позицій системного підходу розглядаються державно-управлінські аспекти комплексної проблеми забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері в цілому та пошуку нових пріоритетних напрямів удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, практично відсутні, що обумовлює необхідність у проведенні подальших наукових досліджень з цієї проблематики.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — розкрити основні пріоритетні напрями та державно-правові механізми реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Головною метою формування пріоритетних напрямів удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері доцільно визначити мінімізацію загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, а також гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Досягти вказану ціль можливо не лише шляхом впровадження державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в усіх сферах діяльності держави, комплексного реформування системи забезпечення національної безпеки та створенням ефективного сектору безпеки і оборони України, але й через нове зовнішньополітичне позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки.

З огляду на довгострокові цілі України щодо приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, основу якої складає НАТО, вважаємо за можливе основним пріоритетним напрямом удосконалення механізмів реалізації державної політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері визначити — набуття додаткових міжнародно-правових гарантій з питань захисту суверенітету, територіальної цілісності та незалежності України в умовах військової агресії.

Вказаний пріоритетний напрям може бути реалізований шляхом поглиблення співробітництва з Північноатлантичним Альянсом з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації.

На сьогоднішній день Україна розпочала формування нової парадигми зовнішньополітичної діяльності України в умовах триваючої військової агресії з боку Російської Федерації на суверенну територію держави, не зважаючи на те, що протягом попередніх років основним пріоритетом зовнішньополітичної діяльності України було визначено принцип позаблоковості, який не передбачав участі України у військово-політичних блоках.

Саме цей факт пояснює чому Українська держава була позбавлена потенційних можливостей отримати додаткові військово-політичні гарантії щодо захисту державного суверенітету, територіальної цілісності та непопорушності державних кордонів, а після початку агресії з боку Російської Федерації та грубих порушень нею положень Статуту ООН [4], Гельсінського заключного акту 1975 року [5], Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року [6], норм і принципів міжнародного права, двосторонніх українсько-російських договорів не отримала від міжнародних безпекових структур, провідних країн світу та країн-гарантів потужних міжнародно-правових гарантій захисту суверенітету та територіальної цілісності держави [7].

За останні два роки титанічними зусиллями української влади були зроблені зрушення у підході до нового зовнішньополітичного позиціонування України в світі, приєднання до загальноєвропейської системи безпеки та поглиблення співробітництва з Північноатлантичним Альянсом.

Всеохоплююча зовнішньополітична активність вищого керівництва Української держави щодо пошуку ефективних політичних і дипломатичних механізмів та рішень для підтримання миру і стабільності в регіоні в різних багатосторонніх форматах — НАТО, Європейському Союзу, Організації Об'єднаних Націй, яскраво демонструє налаштованість політичної еліти та суспільства в цілому до вирішення конфлікту на Сході України виключно політико-дипломатичними засобами [8].

Зокрема до найважливіших державно-політичних рішень, що мають вплив на забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, можна віднести.

1. Прийняття Верховною Радою України в грудні 2014 року Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості", зокрема щодо скасування неучасті України у воєнно-політичних союзах [9]. Законом передбачено "забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий і безпековий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі і Організації Північноатлантичного договору", а однією із засад зовнішньої політики України визначено "використання Україною всіх можливостей міжнародної колективної системи безпеки для захисту її суверенітету і територіальної цілісності, у тому числі, участь України у будь-яких військово-політичних союзах та існуючих системах колективної безпеки, створення нових союзів, блоків, коаліцій з іншими державами для захисту спільних інтересів і запобігання агресії у разі виникнення реаль-

них загроз у воєнній сфері або збройної агресії проти України" [9]. Таким чином, на нашу думку, скасування позаблокового статусу відкриє для України новий механізм зовнішньої політики і безпеки.

2. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України", затвердженого Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015, яка однією із основних цілей чітко визначає "забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО" та наголошує на тому, що запорукою національної безпеки і відновлення територіальної цілісності України є не лише потужні Збройні Сили України, але й "активна зовнішньополітична діяльність". Відповідно до Стратегії національної безпеки України розглядає розвиток особливого партнерства з НАТО "як пріоритетний напрям своєї безпекової політики". Так співробітництво з НАТО сприяє "утвердженню в Україні демократичних цінностей, формуванню стабільного безпекового середовища, є важливим інструментом підтримки реформ, зокрема у секторі безпеки і оборони, а також забезпечує спільну протидію сучасним безпековим викликам і загрозам". Також Стратегією встановлено, що зовнішньополітична діяльність України у сфері гарантування національної безпеки держави буде "спиратися на політику європейської і євроатлантичної інтеграції та здійснюватися на різних рівнях — глобальному, регіональному, субрегіональному" [1]. Але, з огляду на те, що Україна не є членом міжнародних систем колективної оборони, система забезпечення національної безпеки має спиратися переважно на власні сили, а її ключовим елементом має бути сучасний та ефективний сектор безпеки і оборони.

3. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року "Про нову редакцію Воєнної доктрини України", затвердженого Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015, яка зазначає, що за зовнішньополітичних умов, які "не сприяють врегулюванню збройного конфлікту на Сході України" Україна може розраховувати насамперед "на власні сили та підтримку США, держав — членів ЄС і НАТО, які вважають, що збереження незалежності та територіальної цілісності України є одним із визначальних факторів забезпечення світової та регіональної стабільності". Також Доктриною передбачено, що використання можливостей Ради Безпеки ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС, інших міжнародних структур, які несуть відповідальність за підтримання міжнародного миру і безпеки та застосування кризового консультативного механізму відповідно до положень Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, підписаної 9 липня 1997 року можна використовувати як "основу кризового реагування на воєнні загрози та недопущення ескалації воєнних конфліктів в Україні". Водночас в цьому контексті можна застосовувати такі дії як "взаємоузгоджене використання політико-дипломатичних, інформаційних та силових інструментів держави для протидії деструктивному тиску агресора на Україну та примушення його до дотримання норм міжнародного права та власних зобов'язань" [10]. Таким чином, Доктрина не тільки визначає воєнно-політичні виклики, які можуть

перерости в загрозу застосування воєнної сили проти України, але й передбачає формування нової системи колективної безпеки за участю України.

4. Затвердження Річної національної програми співробітництва Україна — НАТО на 2016 рік, затвердженого Указом Президента від 12 лютого 2016 року № 42/2016, яка пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності визначає "...розвиток та подальше поглиблення відносин особливого партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) з дотриманням принципів, зафіксованих у Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору". Водночас Річна програма визначає, що для України особливе партнерство з НАТО є "невід'ємною складовою євроінтеграційного курсу, оскільки доповнює процес внутрішньодержавних перетворень у рамках процесу європейської інтеграції необхідними реформами оборонного та безпекового секторів, оборонно-промислового комплексу та Збройних Сил України, що дасть змогу зробити процес інтеграції України в європейську та євроатлантичну спільноту комплексним і всеохоплюючим" [11]. Отже, Програма співробітництва Україна — НАТО на 2016 рік має забезпечити скоординований комплексний розвиток співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору за всіма напрямками взаємодії нашої держави з Альянсом, а саме визначає загальні політичні цілі партнерства України з НАТО та напрями взаємодії з Організацією у сфері міжнародної безпеки (міжнародні операції з підтримання миру, боротьба з тероризмом, контроль над озброєннями, екологічна безпека).

5. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України", затвердженого Указом Президента від 14 березня 2016 року № 92/2016, яка на основі принципів, що закладені в основу розвитку сектору безпеки і оборони України щодо інтеграції до європейських та євроатлантичних безпекових структур, визначає, що "розвиток і зміцнення ЄС та НАТО поглиблюють загальноєвропейську та міжнародну безпеку в усіх її вимірах та вимагають проведення відповідних демократичних перетворень національних безпекових інституцій" [12]. Також у Концепції зазначено, що реформування сектору безпеки та оборони передбачає реалізацію комплексу завдань, які полягають, зокрема, у запровадженні принципів і стандартів, прийнятих у державах — членах ЄС та НАТО; підвищенні рівня координації та взаємодії; запровадженні ефективної уніфікованої системи планування та управління ресурсами з використанням сучасних європейських та євроатлантичних підходів; зміцненні взаємодії з партнерськими спецслужбами держав — членів НАТО.

6. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України", затвердженого Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016. Схвалений Стратегічний оборонний бюлетень України слугуватиме дорожньою картою оборонної реформи з визначенням шляхів її впровадження на засадах і принципах, якими керуються держави — члени НАТО. Цей стратегічний документ визначає шляхи досягнення цілей

оборонної реформи, зокрема через "активну участь у реалізації Спільної безпекової і оборонної політики Європейського Союзу та активне співробітництво з НАТО з досягненням критеріїв, необхідних для набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору, що дасть змогу забезпечити виконання завдань оборони держави і відновлення її територіальної цілісності" [13]. Таким чином, Стратегічний оборонний бюлетень 2016 року став останнім стратегічним документом у сфері національної безпеки після Стратегії національної безпеки України, Воєнної доктрини та Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, після презентації якого НАТО затвердило комплексний пакет допомоги.

З'ясовано, що співпраця між Україною та НАТО розпочалася ще на початку 90-х років минулого століття із вступом України до Ради Північноатлантичного співробітництва (1991 рік), програми "Партнерство заради миру" (1994 рік) та закріпилася підписанням Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору від 9 липня 1997 року [14], на основі якої було започатковано роботу Комісії Україна — НАТО, що до сих пір займається розвитком співробітництва.

Внаслідок російської агресії на суверенну територію України НАТО розширило підтримку Української держави у галузі розвитку потенціалу і розбудови можливостей та активізувало співробітництво з Україною, що в свою чергу має вирішальне значення для демократичного розвитку держави та зміцнення її здатності забезпечувати власну оборону і безпеку.

Необхідно наголосити на тому, що цілком нова ситуація в контексті безпеки, яка виникла внаслідок агресії Російської Федерації, потребує спільних разом з НАТО заходів, спрямованих на протистояння новим викликам, зокрема загрози "гібридної" війни, та на побудову нових стратегічних рамок співробітництва Україна — НАТО, а саме на опрацювання комплексу заходів щодо сумісності сектору безпеки та оборони України з відповідними силами країн — членів НАТО.

До ключових подій в історії новітнього державотворення України в контексті забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері, зокрема до питань розвитку відносин України з Північноатлантичним Альянсом впродовж 2014-2015 року можна віднести:

— засідання НАТО на рівні міністрів в квітні та червні 2014 року, під час яких Північноатлантичний Альянс ухвалив низку конкретних заходів на підтримку спроможностей України гарантувати власну безпеку, а саме: невідкладні й короткострокові заходи, покликані розв'язати поточну кризу в Україні, а також довгострокові заходи, спрямовані на розвиток спроможностей і потенціалу країни, глибинне реформування збройних сил і структури безпеки загалом;

— робочий візит экс-генерального секретаря НАТО Андерса Фог Расмуссена до Києва 7 червня 2014 року, який захоплюється "...прагненням українців до свободи" [15] та проведення, на прохання України, позачергового засідання Комісії Україна — НАТО 29 серпня 2014 року внаслідок "...серйозної ескалації російської військової агресії проти України" [16];

— зустріч глав держав і урядів НАТО з Президентом України Петром Порошенко у рамках саміту НАТО в Уельсі 4—5 вересня 2014 року, під час якої Україна отримала рішучу підтримку з боку НАТО, в тому числі фінансову, від країн-членів та партнерів НАТО в питаннях захисту суверенітету, територіальної цілісності та незалежності України. Під час зустрічей Президента України із світовими лідерами привселюдно домінували настрої на політико-дипломатичне врегулювання конфлікту на Донбасі, а також було засуджено дії Російської Федерації та задекларовано активізацію стратегічних консультацій під егідою Комісії Україна — НАТО та посилення підтримки України шляхом створення та координації наповнення чотирьох трастових фондів, які в першу чергу присвячені важливим напрямкам української безпеки та сприятимуть вирішенню питань логістики, комунікації, кіберзлочинності, соціальної реабілітації поранених;

— засідання Комісії Україна — НАТО на рівні глав держав та урядів, що відбулося 4 вересня 2014 р., яка рішуче засудила порушення міжнародного права Росією: "...Росія повинна припинити свої агресивні дії проти України, вивести тисячі своїх вояків з України і прикордонних регіонів, і припинити підтримувати сепаратистів в Україні", а також "...відмовитися від незаконної і нелегітимної "анексії" Криму, яку члени Альянсу не визнають", — зазначив Генеральний секретар та додав що незалежна, суверенна і стабільна Україна, повністю віддана демократії і верховенству права, "є ключем до євроатлантичної безпеки" [17];

— засідання Комісії Україна — НАТО на рівні міністрів закордонних справ, що відбулося 2 грудня 2014 року, де було обговорено останні події в Україні та здійснено аналіз спільної роботи в рамках виконання домовленостей за результатами проведення Уельського саміту;

— зустріч 15 грудня 2014 року Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка з Генеральним Секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом щодо обговорення ініціативи Альянсу на підтримання Уряду України в питаннях проведення реформ на шляху до побудови суверенної, стабільної та неухильно відданої демократії й верховенству права країни;

— приєднання України в січні 2015 року після завершення діяльності МССБ в Афганістані (грудень 2014 року) до подальшої місії "Рішуча підтримка" під командуванням Альянсу, що продемонструвало відданість України своїм зобов'язанням перед НАТО;

— зустріч 29 січня 2015 року Міністра закордонних справ України Павла Клімкіна із Генеральним секретарем НАТО, під час якої Єнс Столтенберг завірив міністра про подальше надання НАТО Україні потужної політичної та практичної підтримки;

— підписання Україною з Агенцією НАТО зі зв'язку та інформації (NCI Agency) у Брюсселі 24 квітня 2015 року Меморандуму щодо реалізації трастового фонду з реформування системи управління та зв'язку Збройних сил України, спрямованого на реалізацію Цільового фонду у галузі командування, управління, комунікацій і комп'ютеризації, що є частиною програми допомоги НАТО Україні в контексті так званої "українсько-російської кризи" [18];

— підписання Україною 27 квітня 2015 року Угоди про співробітництво у сфері підтримки між Кабінетом

Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання (далі — ОНПП), що створює правові підстави та визначає основні принципи співробітництва між Урядом України та ОНПП для підтримки України за конкретними напрямками, що включають, але не обмежуються постачанням, технічним обслуговуванням, закупівлею товарів та послуг, транспортуванням, контролем конфігурації, технічною допомогою та реалізацією проектів Трестового фонду, виконавчим агентом яких є Агенція НАТО з підтримки та постачання (далі — АНПП);

— визнання зміни політики України щодо відновлення її євроатлантичного курсу під час засідання 18 травня 2015 року у Будапешті Парламентської асамблеї НАТО [19];

— підписання 17 вересня 2015 року Імплементативної Угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації, що встановлює правові рамки і основні принципи забезпечення співробітництва між Кабінетом Міністрів України та ОНПП стосовно виконання проектів НАТО з медичної реабілітації [20];

— проведення 21—25 вересня 2015 року спільних із Євроатлантичним центром координації реагування на катастрофи і Службою з надзвичайних ситуацій України широкомасштабних польових навчань із ліквідації наслідків катастроф, у церемонії відкриття яких взяли участь Президент України та Генеральний Секретар НАТО;

— виступ 22 вересня 2015 року Генерального Секретаря НАТО перед Радою національної безпеки і оборони України, зустріч з Головою Верховної Ради України та ключовими високопосадовцями Уряду України, під час яких підписано угоди, що формалізують дипломатичний статус представництва НАТО в Україні.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що поточна співпраця між Україною та НАТО в оборонній та безпековій галузях набула нового поштовху завдяки прийнятим стратегічним документам у сфері національної безпеки України, програмам розбудови потенціалу та розвитку можливостей.

Перспективою подальших розвідок даної проблематики, є на наш погляд дослідження механізму Цільових фондів, який використовують окремі держави — члени НАТО та країни-партнери для практичної допомоги у газузі демілітаризації й оборонної реформи в країнах-партнерах у рамках індивідуальних проектів.

Література:

1. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони від 6 трав. 2015 р. "Про Стратегію національної безпеки України" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

2. Про імплементативну Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 847-р від 17 вер. 2014 р. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-p>

3. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020" [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 5/2015 від 12 січ. 2015 р. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

4. Статут Організації Об'єднаних націй [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010

5. Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе [Електронний ресурс]: Заключительный акт от 1 авг. 1975 г. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055

6. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [Електронний ресурс]: Меморандум від 5 груд. 1994 р. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_158

7. Деркач О.В. Механізми формування державної політики України з питань безпеки українсько-російського державного кордону: американський вектор / О.В. Деркач // Наук. розвідки. з держ. та муніцип. упр.: зб. наук. пр. / за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. — К., 2015. — Вип. 1. — С. 268—277.

8. Деркач О.В. Пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері безпеки українсько-російського державного кордону / О.В. Деркач // Інвестиції: практика та досвід. — 2014. — № 18. — С. 141—144.

9. Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості [Електронний ресурс]: Законопроект № 1014/3 від 18 груд. 2014 р. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52994

10. Указ Президента України №555/2015 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 верес. 2015 р. "Про нову редакцію Воєнної доктрини України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>

11. Указ Президента України №45/2016 Про затвердження Річної національної програми співробітництва Україна — НАТО на 2016 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/452016-19779>

12. Указ Президента України №92/2016 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 берез. 2016 р. "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>

13. Указ Президента України №240/2016 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 трав. 2016 р. "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>

14. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору [Електронний ресурс]: Хартія від 9 лип. 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU97001H.html

15. Президент України нагородив Генерального секретаря НАТО орденом Свободи [Електронний ресурс]: Офіційне інтернет представництво Президента України

П.Порошенко. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/30935.html>

16. Заява Генерального секретаря НАТО після позачергового засідання Комісії Україна — НАТО [Електронний ресурс]: Заява від 29 сер. 2014 р. Інтернет сторінка Північно-атлантичного альянсу НАТО. — Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_112210.htm?selectedLocale=uk

17. На саміті в Уельсі лідери НАТО пообіцяли Україні підтримку [Електронний ресурс]: Інтернет сторінка Північно-атлантичного альянсу НАТО. — Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_112459.htm?selectedLocale=uk

18. Меморандум щодо реалізації трастового фонду з реформування системи управління та зв'язку Збройних сил України. — Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/04/21/7065411/>

19. Парламентська асамблея НАТО визнала прагнення України щодо вступу в альянс [Електронний ресурс]: веб-портал Українська правда від 18 трав. 2015 р. — Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/05/18/7033871/>

20. Імплементційна Угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/950_034

References:

1. The decision of the Council of national security and defense (2015), The Decree Of The President Of Ukraine "On the Strategy of national security of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (Accessed 22 September 2016).

2. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), "On the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European atomic energy Community and their member States, on the other hand", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-p> (Accessed 22 September 2016).

3. The decree of the President of Ukraine (2015), "On the Strategy for sustainable development "Ukraine — 2020", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> (Accessed 22 September 2016).

4. The Charter of the United Nations, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (Accessed 22 September 2016).

5. The final act of the conference on security and cooperation in Europe (1975), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055 (Accessed 23 September 2016).

6. Memorandum on security assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the nonproliferation of nuclear weapons (1994), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_158 (Accessed 23 September 2016).

7. Derkach, O.V. (2014), Mechanisms of formation of state policy of Ukraine on security issues of the Ukrainian-Russian state border: the American vector, *Naukovi rozvidky' z derzhavnogo ta municy'pal'nogo upravlinnya*, vol. 1, pp. 268—277.

8. Derkach, O.V. (2014), Priority directions of realization of state policy in the sphere of security, Ukrainian-Russian state border, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 141—144.

9. On amendments to some laws of Ukraine on Ukraine's abandoning its non-alignment policy (2014), available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52994 (Accessed 23 September 2016).

10. The Decree Of The President Of Ukraine (2015), "About new edition of the Military doctrine of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> (Accessed 24 September 2016).

11. The Decree Of The President Of Ukraine (2016), "Approving the Annual national cooperation program NATO — Ukraine for 2016", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/452016-19779> (Accessed 24 September 2016).

12. The Decree Of The President Of Ukraine (2016), "On the concept of development of the security sector and defense of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832> (Accessed 24 September 2016).

13. The Decree Of The President Of Ukraine (2016), "Strategic defense Bulletin of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137> (Accessed 24 September 2016).

14. Charter on a distinctive partnership between Ukraine and the organization of the North Atlantic Treaty (1997), available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU97001H.html (Accessed 24 September 2016).

15. The President of Ukraine has awarded NATO Secretary General, the order of Liberty, *Oficijne internet predstavny'cztvo Prezy'denta Ukrayiny' P.Poroshenko*, available at: <http://www.president.gov.ua/news/30935.html> (Accessed 24 September 2016).

16. Statement by NATO Secretary General after an extraordinary meeting of the Commission Ukraine — NATO (2014), *Internet storinka Pivnichno-atlanty'chnogo al'yansu NATO*, available at: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_112210.htm?selectedLocale=uk (Accessed 25 September 2016).

17. At the summit in Wales, NATO leaders promised Ukraine support, *Internet storinka Pivnichno-atlanty'chnogo al'yansu NATO*, available at: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_112459.htm?selectedLocale=uk (Accessed 26 September 2016).

18. The Memorandum on implementation of trust Fund management reform and the Armed forces of Ukraine, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/04/21/7065411/> (Accessed 26 September 2016).

19. The NATO parliamentary Assembly recognized the aspirations of Ukraine to join the Alliance (2015), *veb-portal Ukrayins'ka Pravda*, available at: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/05/18/7033871/> (Accessed 26 September 2016).

20. *Implantatsiya the agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and NATO for support and supplies on the implementation of cooperation in the field of medical rehabilitation*, available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/950_034 (Accessed 26 September 2016).

Стаття надійшла до редакції 28.09.2016 р.